

KV-notat nr.: 10/2011 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Hellefoss Kraft AS / Utvidelse av Hellefoss kraftverk	
Fylke/kommune:	Buskerud / Øvre Eiker kommune	
Ansvarlig:	Carsten Stig Jensen	Sign.: <i>Carsten S. Jensen</i>
Saksbehandler:	Jakob Fjellanger	Sign.: <i>Jakob Fjellanger</i>
Dato:	12 DES 2011	
Vår ref.:	NVE 200700408-24	
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken	

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Hellefoss Kraft AS - Søknad om utvidelse av Hellefoss kraftverk i Øvre Eiker kommune, Buskerud fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	5
Tilleggssøknad	14
Høringsuttalelser til tilleggssøknaden	15
NVEs merknader	19
NVEs vurdering	24
NVEs konklusjon	27
Ekspropriasjon av rettigheter	28

Sammendrag

Hellefoss kraftverk er et konsesjonsfritt kraftverk med 5 turbiner fordelt på tre kraftstasjonsbygninger hvorav to står på vestsiden og en på østsiden av Hellefossen i Drammenselva. Kraftverket utnytter det 5,4 meter høye fallet forbi damanlegget i fossen.

Det er et utstrakt fiske etter laks og sjøørret i Drammenselva og det settes ut mye smolt og yngel. Stranding av smolt og yngel har vært et betydelig og tilbakevendende problem nedstrøms Hellefoss ved utfall av kraftverket. For å bøte på dette, samt å utnytte tilsigete bedre til kraftproduksjon, er søker i gang med et moderniseringsprosjekt. I 2008 ble den ene av de to sektorlukene i dammen erstattet med en ny segmentluke, for raskere å kunne dirigere vannet utenom kraftverket. Det ble også installert mer moderne varslings- og kontrollutstyr.

Som ledd i moderniseringen søker tiltakshaver om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å utvide det eksisterende kraftverket med 2 aggregater som kan gå på rusing, slik at vannet kan slippes gjennom

kraftverket selv om kraftverket eller forsyningsnettet faller ut. De nye aggregatene vil til sammen ha en installert effekt på 5 MW, som vil gi en økning i årlig produksjon på 18 GWh.

For gjennomføring av tiltaket er det også søkt om tillatelse etter energiloven, etter forurensningsloven og etter oreigningsloven. Videre er det søkt om tillatelse til å tappe inntaksdammen med inntil 50 cm under normal vannstand på kote 7,2, som et ekstraordinært tiltak for å motvirke stranding av fisk nedstrøms Hellefoss i tilfelle svikt i tilsiget.

Øvre Eiker kommune er positive til utvidelsen av kraftverket, men mener at deponering av overskuddsmasser må utredes i forbindelse med konsesjonsbehandlingen, at driften ikke må komme i konflikt med forurensningsloven, at mulighetene for oppgang av anadrom fisk ikke må reduseres, og at fiskeinteressene må sikres reell medvirkning.

Fylkesmannen i Buskerud mener det må settes konsesjonsvilkår som sikrer at myndighetene kan gi pålegg om miljøtiltak og miljøovervåkning. Videre anføres spesielt at man må sikre opp- og nedvandring av fisk og ål, sette i verk tiltak for å unngå at laks blir stående under kraftstasjonen, redusere hendelser med stranding av smolt og yngel nedstrøms kraftverket, ta hensyn til fisket, stille krav om overvåking for å kartlegge eventuelle negative effekter på vannmiljøet, og kjøre kraftverket slik at man unngår økt sedimentering av fiber fra Hellefoss AS. Fylkesmannen stiller seg positiv til bruk av overvannet for å dempe raske senkninger av undervannet, men mener at tiltaket ikke må medføre vesentlig konflikt med elvemiljøet oppstrøms Hellefoss kraftverk.

Buskerud fylkeskommune mener at restene etter Ulleren-mælen primært må tas vare på, og at de i hvert fall må dokumenteres ved oppmåling og fotografering. **Norsk maritimt museum** anfører at tiltak i vann må avklares med dem, jf kulturminnelovens § 9.

Klima og forurensningsdirektoratet (Klif) mener at utslippet av spillvann inneholdende fiber fra papirproduksjonen ved Hellefoss AS kan bli påvirket av utvidelsen av Hellefoss kraftverk. Klif påpeker at Hellefoss AS har fått pålegg om å finne ny lokalisering for sitt utslippspunkt, og mener at søker og Hellefoss AS må samarbeide om hvor utslippspunktet bør legges for å sikre god innblanding i vannmassene.

Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg (HÅK), som er samarbeidsorganisasjon for kultiveringsarbeider i Drammenselva, mener at oppgang av laks må sikres, at det må etableres tydelige målepunkter for vannstanden i overvannet og undervannet, at det må være jevnlike avklaringsmøter mellom HÅK og søker, og at økonomiske tap som følge av ødelagte fiskeplasser må erstattes.

Åmot og omegn Fiskeforening (ÅOFF) krever at senkningen av overvannet må være kortvarig for å unngå stranding av smolt og yngel oppstrøms kraftverket og at fisk i fisketrappa dør. Videre kreves at det utføres en evaluering av ordningen før det gis en varig tillatelse.

Soya – Hellefoss Grunneierlag A/L påpeker at senkning av overvannet kan gjøre skade på lagets og andres bryggeanlegg og båter og skape problemer for lagets båtutleievirksomhet. Videre påpekes fare for død av utsatt yngel, og død av fisk i fisketrappa pga. minsket vannføring.

Hellefoss AS krever at Hellefoss Kraft AS får et konsesjonsbelagt ansvar for omlegging av avløpsrør fra Hellefoss AS til sted i elva der fortykning av fiberutslippet sikres. Hellefoss AS er positive til ekstraordinær senkning av overvannet, men mener at det bare må kunne skje når andre avbøtende tiltak ikke lar seg gjennomføre. Videre kreves erstatning for eventuelle merkostnader til drift som senkningen av overvannet medfører, og at Hellefoss AS må kunne kreve rask oppfylling til normalnivå.

NVE mener at nye aggregater som kan gå på rusing vil minske sannsynligheten for stranding av smolt og yngel nedstrøms kraftverket, i tilfelle utfall i kraftverket. I tillegg vil de øke regulariteten i kraftverket, og gi økt årlig produksjon på 18 GWh. Ulempene er først og fremst knyttet til økt sedimentering av fiber fra Hellefoss AS fordi mer av vannet vil bli dirigert på østsiden av fossen. En omlegging av utslippspunktet er imidlertid under planlegging, som følge av pålegg fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif). NVE slutter seg til oppfordringen fra Klif om at Hellefoss Kraft AS og Hellefoss AS innleder et samarbeid om hvor et framtidig utslippspunkt bør legges. Søker må i samarbeid med Øvre Eiker kommune finne en løsning på plasseringen av utsprengte steinmasser, og det vises her til partnerskapsavtalen av 3.11.2006 som søker har inngått med Øvre Eiker kommune. NVE viser for øvrig til vilkårenes post 5 "Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v."

NVE mener at vilkårene etter oreigningsloven §2 er oppfylt og gir søker tillatelse til å ekspropriere en del av gnr. 96 brn. 1 i Øvre Eiker kommune.

NVE mener at tapping av overvannet med inntil 50 cm under kote 7,2 i tilfelle svikt i tilsiget kan redusere problemet med stranding av smolt og yngel, i et område som er svært viktig for fiskeinteressene i Drammenselva. HÅK støtter at søker får en slik tillatelse.

NVE mener at fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Hellefoss Kraft AS tillatelse til å utvide Hellefoss kraftverk som omsøkt. Videre gis det tillatelse til ekspropriasjon av en isolert del av gårdsnummer 96, bruksnummer 1 i Øvre Eiker kommune, etter oreigningslovas § 2, 1. ledd nr 51, jf. vannressursloven § 51. Det gis også tillatelse til å tappe inntaksdammen med inntil 50 cm under kote 7,2 (NN 1954), som ekstraordinært tiltak for å hindre raske senkninger av vannstanden nedstrøms kraftverket.

Søknad

NVE har den 27.3.2008 mottatt følgende udaterte søknad fra Hellefoss Kraft AS:

"Søknad om konsesjon for utvidelse av Hellefoss Kraftverk

Hellefoss Kraft ønsker å oppgradere Hellefoss Kraftverk i Drammenselva i Øvre Eiker kommune i Buskerud fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- *Utvidelse av eksisterende Hellefoss kraftverk med to nye aggregater*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- *Bygging og drift av utvidet Hellefoss kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer*

3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:

- *Gjennomføring av tiltaket*

4. Etter oreigningsloven om tillatelse til:

- Ekspropriasjon av nødvendig grunn hvis minnelig avtale med berørt grunneier ikke oppnås.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. Vi ber om en snarlig behandling av søknaden.”

Fra utredningen av prosjektet refereres følgende data:

Utvidelse til Hellefoss kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	16 370
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	9618,5
Middelvannføring	m ³ /s	305
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	7,2
Avløp	moh.	1,8
Brutto fallhøyde	m	5,4
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,01
Slukeevne, maks	m ³ /s	100
Installert effekt, maks	MW	5
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	8
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	10
Produksjon, årlig middel	GWh	18
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad (2005)	mill. kr	60
Utbyggingspris	kr/kWh	3,33
Hellefoss kraftverk, Elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	2 x 5-6
Spennning	kV	6,3
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	2 x 5
Omsetning	kV/kV	6,3/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		Eksisterende nett

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Øvre Eiker kommune har i kommunestyremøte den 18.6.2008 vedtatt følgende:

”Det anbefales at søknaden fra Hellefoss kraft om konsesjon for utvidelse av Hellefoss kraftverk blir innvilget på følgende vilkår: Det må stilles krav til at mulighet for lokal deponering av overskuddsmasser blir utredet i forbindelse med konsesjonsbehandling og at det utredes alternativer til lokal deponering. Driften må ikke medføre utslipp som er i konflikt med forurensningsloven, herunder støy. Tiltaket må ikke medføre at mulighetene for oppvandring av fisk oppstrøms Hellefossen blir forringet verken på kort eller lang sikt, og fiskeinteressene må sikres reell medvirkning.”

Av saksutredningen framgår følgende:

”Det aktuelle tiltaket er i samsvar med arealstatus i kommuneplanens arealdel.

Tiltaket synes ikke å ha negative konsekvenser for rekreasjon, friluftsliv, opplevelse og allmenn ferdsel, og av de opplysningene som foreligger ser det ikke ut til at driften av kraftstasjonen vil medføre utslipp som er i konflikt med forurensningsloven, herunder støy.

Såfremt det ikke oppstår uforutsette økologiske, limnologiske og hydrologiske konsekvenser av tiltaket i anleggsfasen, og under permanent drift, ser det ikke ut til at tiltaket vil få negative konsekvenser for naturtyper og biologisk mangfold. Av hensyn til økologiske kretsløp, det biologiske mangfoldet og fiskeinteressene er det positivt at kraftverket ved hjelp av modernisering og bruk av ny teknologi bidrar til å redusere faren for utilsiktede vannstandsendringer. Dette er også viktig på grunn av laksefiskets opplevelses- og næringsmessige betydning for lokalsamfunnet i Øvre Eiker.

(...)

Øvre Eiker kommune, Hellefoss kraft og aktuell grunneier har drøftet mulighetene for lokal deponering av sprengt stein, bl.a. som et ledd i utviklingen av ”Hellefoss elvepark”. Dette prosjektet er omtalt i konsesjonssøknaden. Øvre Eiker kommune mener det må stilles krav til at mulighetene for lokal deponering av overskuddsmassene blir utredet i forbindelse med konsesjonsbehandlingen. Det er naturlig at NVE gjør en vurdering av deponeringsspørsmålet ikke minst på grunn av at det her kan bli snakk om utfylling av steinmasser i elveløpet. Øvre Eiker kommune stiller også krav om at eventuelle alternativ som medfører at massen blir flyttet ut av området blir utredet, blant annet fordi det da kan bli snakk om å bruke store, tunge kjøretøy på kommunalt veinett, i tettbygd område, som ikke er dimensjonert for slik trafikk. Det er viktig for Øvre Eiker kommune å sikre at det ikke blir kommunens ansvar å utrede konsekvensene av en eventuell beslutning om lokal deponering.

Det må være en forutsetning at målet om å kombinere laksefiske og kraftproduksjon på en best mulig måte blir oppnådd gjennom et tett og forpliktende samarbeid med fiskeinteressene.”

Fylkesmannen i Buskerud har i brev av 2.6.2008 anført følgende:

”Hellefoss Kraft søker om å få utvide kraftproduksjonen med ny kraftstasjon ved Hellefoss. Den nye kraftstasjonen kan påvirke fisk og vannmiljøet i Drammenselva negativt. Dette gjelder endring av strøm, vannføring og overløp over dammen. Også laksefisket vil kunne bli påvirket. Fylkesmannen ber derfor NVE sette klare krav til avbøtende miljøtiltak. Dette gjelder sikring av opp- og nedvandring av fisk, unngå opphoping av laks under kraftstasjonen, redusere stranding

av fiskeunger osv. Negativ effekt på fiske må også minimaliseres. Det må videre foretas oppfølgende overvåking for å kartlegge eventuelle negative effekter på vannmiljøet ved Hellefoss.”

Av saksutredningen framgår følgende:

”Bakgrunn

Hellefoss Kraft søker om å utvide produksjonen av kraft ved Hellefoss ved bygging av ny kraftstasjon. Kraftstasjonen skal ligge på østsiden av Drammenselva. Fra før er det kraftstasjoner både på vestsida og på østsida av elva. Det er utarbeida en omfattende miljøvurdering om konsekvenser og tiltak ved etablering av ny kraftstasjon.

Drammenselva ved Hellefoss er en meget god lokalitet for laksefiske. Årlig blir det tatt 7-9 tonn laks i Drammenselva. Det meste blir tatt i området nedstrøms Hellefoss.

I Hellefossen ligger det også ei fisketrapp som fungerer meget bra med oppgang av 1000 -3000 stk laks årlig. Dette er grunnlaget for fiske av 1-2 tonn laks på strekningene oppstrøms Hellefoss. I tillegg til laks er det en rekke andre fiskearter som holder til nedstrøms Hellefoss. Dette gjelder bl.a. sjøørret, sik, ål og ulike karpefisk. Det er også elvemusling i elva.

Strekningene nedstrøms Hellefoss er meget gode gytegrunner både for laks og andre fiskearter. Etter at lakseparasitten Gyrodactylus salaris ble registrert på slutten av 1980-tallet, er imidlertid naturlig rekruttering redusert.

Ungfisker er også utsatt for stranding som følge av raske vannstandsendringer på grunn av lukereguleringen ved Hellefoss. Når kraftstasjonene stopper blir det fall i vannstanden nedstrøms inntil lukene åpnes. Elvebreddene nedstrøms tørrlegges raskt og fiskeungene dør. Stranding av fisk nedstrøms Hellefoss har derfor vært et gjentakende problem opp gjennom årene. Det har også vært et eget prosjekt og styringsgruppe som har bestått av fiskeinteressene, regulant, kommune, NVE og FM for å følge opp disse problemene.

Vurdering av ny kraftstasjon

Når ny kraftstasjon skal bygges vil produksjonskapasiteten bli større på østsiden enn på vestsiden av elva. Kraftstasjonen vil derfor påvirke både vannføringen og strømbilde i elva. Det vil også bli færre dager med overløp over demningen på grunn av økt slukevne. Kraftstasjonen vil derfor kunne ha betydelig påvirkning både på fisket og fisken ved Hellefoss.

De miljømessige forholdene som blir påvirket er omtalt i miljørapporten som er utarbeidet for prosjektet. Her er det også framsatt flere tiltak for å redusere de negative effektene. Rapporten er omfattende. Fylkesmannen mener derfor at de fleste aktuelle problemstillinger og tiltak er vurdert. Vi vil imidlertid kommentere de viktigste problemstillingene, og forutsetter at disse blir løst på en tilfredsstillende måte for å minske negative effekter for vannmiljøet ved Hellefoss.

1 Oppgang i fisketrappa

Oppgangen i fisketrappa må sikres gjennom dertil egna tiltak. Dette gjelder f. eks ledeanordninger, lokkevann osv. Statistikk fra tidligere trappetelling vil lett kunne dokumentere om en lykkes.

2. Fisketrapp på østsida

I dag er det ei fisketrapp på østsida som ikke er i bruk. Viss det viser seg at nåværende fisketrapp ikke vil fungere tilfredsstillende, må regulanten kunne pålegges å etablere ny trapp på østsida.

3 Laks under kraftstasjonen

Laksen må ikke bli stående under den nye kraftstasjonen slik tilfelle er ved kraftstasjonen på vestsida. Det må derfor settes i verk tiltak for å unngå dette.

4. Nedvandring av fisk

Nedvandring av smolt og vinterstøing (utgytt laks) må sikres. Det må derfor settes i verk tiltak viss tap av smolt og vinterstøing blir et problem.

5 Vannstandsendringer

Ved bygging av ny stasjon og damluker, forutsettes det at lukemanøvreringen og kjøringen av kraftstasjonen skjer på en måte som reduserer/eliminerer strandingsproblematikken nedenfor Hellefoss. I dag måler fiskeinteressene på frivillig basis endringer i vannstand nedstrøms Hellefoss. Regulanten bør opprette en slik målestasjon på permanent basis. Dette er viktig for å kunne vurdere effekten av ulike kjøringsregimer på ferskvannsmiljøet nedstrøm Hellefoss.

6. Utslipp fra Hellefoss AS

Den nye stasjonen vil påvirke vannføringen og strømbilde vesentlig. Generelt vil det bli mer vann og strøm på østsiden enn på vestsida. Mindre vannføring på vestsida vil kunne ha negativ innvirkning på utslippet av fiber fra Hellefoss AS. Fabrikken har Drammenselva som resipient med fiberutslipp i området ved kraftstasjonen. Dette gir god omrøring og spredning av fiber ut i hovedstrømmen. Hvis kraftstasjonene ved midlere og lavere vannføringer nå i hovedsak vil bli kjørt på østsida, vil dette kunne gi mer sedimentering av fiber på elvebunnen på vestsida. Hvordan kraftstasjonene skal kjøres må derfor også vurderes ut fra hensynet til Drammenselva som resipient for utslippet fra Hellefoss AS.

7. Fisket

Det er et betydelig sportsfiske etter laks på strekningene nedstrøms Hellefoss. Dette generer over 1 mill kr i inntekter som i sin helhet går til bevaring av laksen i Drammenselva som tiltak mot lakseparasitten. Det er derfor viktig at fisket ikke blir negativt påvirket av den nye kraftstasjon i vesentlig grad. Siden strømbildet vil bli endret vil også fisket kunne påvirkes. Tidligere gode fiskeplasser vil kunne gi mindre fangster, mens dårlige plasser i dag vil kunne bli bedre. Viss dette skulle vise seg å bli et omfattende problem med generelt nedgang i fangster, må det kunne settes i verk tiltak som dirigerer strømmen mest mulig hensiktsmessig også ut fra hensynet til fisket.

8. Overvåking og oppfølgende undersøkelser

Det er viktig at det legges opp til oppfølgende undersøkelser som vil kunne avdekke negative effekter som følge av den nye kraftstasjonen. De miljømessige konsekvensene må derfor kunne vurderes på nytt etter en viss tidsperiode, f. eks. etter 10 år.

9. Generelle vilkår

I dag er det ingen generelle miljøkrav for kraftstasjonene ved Hellefoss. Det forutsettes derfor at det i den nye konsesjonen settes generelle miljøvilkår. Regulanten må bl.a. kunne pålegges kompensierende tiltak som miljøundersøkelser, utsetting av fisk, tiltak mot stranding sperreanordninger osv.”

Hellefoss – Åmot kultiveringsanlegg (HÅK) har i brev av 18.6.2008 anført følgende:

”Krav om avbøtende tiltak:

1. Lakseoppgang i Hellefoss. Utbygger må etter skifte av sektorluke foreta alle nødvendige tiltak slik at laksen passerer Hellefoss i tilfredsstillende antall. Det må måles i % av totalbestanden, jfr. NINAs overvåkingsprogram.
2. Det må etableres tydelige målepunkter for høyeste reguleringshøyde ved lav vannføring ved Døvikfoss, Kværk og overfor dam ved Hellefoss. Det må også settes opp målepunkt nedenfor Hellefoss.
3. For driftsperiode 1 må det i prøveperioden fastsettes at det skal være møter mellom EB og HÅK minst 2 ganger pr. mnd. for å teste forskjellige kjøremønstre såfremt ikke partene blir enige om annet.. Innenfor gytetiden for laks (20.11- 5.12) skal en bruke tilsvarende ordning.
4. En fiskesone (Kultiveringssonen) vil etter tiltaket ikke bli brukelig og erstatning må fastsettes. Fiskeplassen må reetableres etter avtale med ØJFF/HE.
5. Eventuelle privatrettslige forhold om eventuell skade på grunn eller fiskerettighet fra medlemmer innen elveeierlagene er IKKE dekket i lagenes statutter.”

Av saksframstillingen framgår følgende:

”1. Lakseoppgangen i Hellefoss.

Drammenselva er den desidert beste overvåkede storlakselv i Norge og er en indekselv for det Internasjonale havforskningsråd (ICES). Overvåkingen består av analyse av skjellprøver fra all sportsfisket laks nedenfor Hellefoss, bestandsmåling ved stamfiske og kontroll av all fisk i laksetrappa.

Overvåkingen utføres av Norsk Institutt for Naturforskning (NINA) i samarbeid med HÅK. Utover bestandsovervåking foretas registrering av skader etter garn, lakselus og diverse brukerundersøkelser.

Overvåkingen er utført hvert år siden 1984. I dette arbeidet er en godt fungerende laksetrapp helt sentral. Siden 1984 er det registrert ca 37 000 laks i trappa og dette er ca 38 % av den totale laksebestand. Ved oppgang av laks i Hellefoss blir det en lengre elvestrekning gjort tilgjengelig for allmennheten for laksefiske. Strekningen er mye brukt i juli og utover sommer og høst og er en viktig del av vårt driftsopplegg. Den planlagte nye sektorluke vest, som skal skiftes allerede i 2008/2009, kan muligens forringe den nødvendige oppgang i laksetrappa og vi vil derfor forbeholde oss at utbygger forpliktes til å foreta eventuelle ytterligere tiltak.

2. For tiden er ingen privatpersoner kjent med hvilke fysiske punkter for høyeste reguleringshøyde som gjelder for lav vannføring ved Hellefoss. Dette medfører mye "synsing" fra enkelte hold hvilket skaper ekstra belastning for medlemmene i HÅK og unødig støy mellom partene. Det må derfor settes opp målestaver ved overvann Hellefoss, ved Kværk og ved Døvikfoss slik at fysiske forhold er lett avlesbare. I området nedenfor Hellefoss må det på hver side av elva settes opp målestaver for å kunne lese av eventuelle brå vannstands- endringer. Dette for å kunne unngå synsing og utspill på feil grunnlag mellom partene

3. For å kunne medvirke til at oppgangen av laks i Hellefoss tilsvarende snitt for de 24 siste år, samordnet med gode fiskeplasser nedenfor Hellefoss, og en hensiktsmessig utnyttelse av gamle og evt. nye maskiner, er det meget viktig med et nært samspill mellom EB og HÅK. Dette for driftsperiode 1.

Konsekvensene for alle 3 ønskede formål vil ved forskjellige vannføringer og ved forskjellig kjøring av sektorer og maskiner etter vår oppfatning være umulig å sette et svar på før etter forsøk. Det er derfor et krav at under en prøveperiode må det fastsettes at det skal være nært

samspill mellom partene for å søke å finne driftsmønstre som er tjenlige ved de ulike vannføringer. Partene bør møtes så ofte en av partene ønsker det. Prøveperioden bør være minst 10 år før endelige vilkår fastsettes.

4. Etter og under en utbygging vil fiskeklassen nedenfor stasjon Øst (Kultiveringssonen) i det vesentlige være ødelagt. Kortsalg på denne sone går i sin helhet til kultivering for laks. Dette utgjør årlig ca kr 150.000. Utbygger må erstatte manglende inntekt fra denne sone til HÅK under og etter utbygging.

5. I vedtektene i de lag som fiskerettshaverne er medlemmer av, kan ikke lagene fraholde en mulig reaksjon fra enkeltgrunneiere hvis noen av disse skulle oppleve at strand, fiskegrunn, fiskeplasser eller lignende blir forringet. Slike privatrettslige forhold er ikke dekket innenfor lagenes vedtekter.”

Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud har i brev datert 19.6.2008 avgitt en uttalelse som er identisk med uttalelsen fra Hellefoss – Åmot kultiveringsanlegg.

Hellefoss AS har i brev av 25.5.2008 anført:

”Hellefoss AS har på generelt grunnlag ikke noen innsigelser til utbyggingen av kraftverket i Hellefossen.”

Videre anføres:

”Hellefoss AS er i en ny konsesjonsbehandling der bla. utslipp til vann (KOF og SS) er et sentralt tema. Bedriften er varslet en utslippsreduksjon til vann, som følge av fokus på Drammenselvans miljøstatus.

Når det gjelder Hellefoss AS' resipientforhold, spesielt ved lav vannføring, vil den omsøkte kjøreplanen og driften av kraftstasjon kunne ha en negativ effekt, som følge av at kjøremønsteret ikke hensyntar fabrikkens utslippspunkt.

Kjøreplanen, søknadens pkt.2.11, hevdes å ha vært praktisert siden 1986, men er ikke helt i samsvar med Hellefoss AS' erfaring fra driften av kraftstasjonen. Tidligere var det en mer balansert turbinbelastning mellom øst- og vestsiden, dette for å ivareta en god utspeding av avløpsvannet fra papirfabrikken. Hvorvidt det har vært et endret kjøremønster de siste par årene er vanskelig for oss å fastslå.

Med det nye kjøremønsteret etter utbygging vil generatorene på østsiden primært gå på full last og generatorene på vestsiden ta reguleringen mht. krafleveringen fra anlegget. Konsekvensen av den omsøkte kjøreplanen kan da bli at utslippet fra Hellefoss AS blir posisjonert i en bakevje i elven med sterkt redusert spredning og økt risiko for sedimentering av fiber nedstrøms utslippspunktet. Dette ville være uheldig med tanke på vannkvalitet og bunndyrfauna i det angitte området.

Bedriftens innspill og anmodning til søknaden.

Hellefoss' avløpsrør og munningspunkt må hensyntas slik at utløpet til enhver tid blir der vannhastigheten er størst og innblanding er best mulig. Bedriften mener Hellefoss Kraft må få et konsesjonsbelagt ansvar for omlegging av avløpsrør fra Hellefoss AS til beste egnet sted ved Hellefossen.”

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 1.11.2008 kommentert de innkomne høringsuttalelsene. Kun de delene av brevet som inneholder søkers kommentarer tas med her.

Til høringsuttalelsen fra Øvre Eiker kommune:

"Vi ser at det kan medføre problemer med uttransport av overskuddsmasser og ønsker ikke å skape uro på grunn av dette. Vi er med i en arbeidsgruppe der vi sammen med bla Øvre Eiker Kommune har arbeidet med en "laksepark" nedstrøms Hellefoss. I dette arbeidet har det fremkommet løsninger der overskuddsmasse fra anleggsdriften benyttes som fyllmasse sammenheng med etablering av parken. Vi forutsetter at vi sammen med kommunen vil gå for denne løsningen eller finne andre løsninger som ivaretar fellesskapets interesser.

Forurensningsloven vil selvfølgelig bli fulgt. Det nye kraftverket vil ikke gi økt støy.

I arbeidet med prosjektet har vi knyttet til oss dyktige rådgivere som har fått i oppdrag å være med å utforme anlegget slik at laksens rett til vandring hensyntas. Vi har hatt et eierskap til kraftverket siden 2002. I denne perioden har vi involvert fiskeinteressene på en aktiv måte. Vi mener at de i disse prosessene har hatt reel medvirkning. Vi ønsker å videreføre denne praksis."

Til høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Buskerud:

Ad.1. Oppgang i fisketrappa

"Denne ambisjon er beskrevet i konsesjonssøknaden. Vi har knyttet til oss kompetente rådgivere og søker samarbeid med Fylkesmannen og andre fagmiljøer for ivareta dette."

Ad. 2. Fisketrapp på østsida

"Vi forventer at planlagte tiltak ikke vil påvirke laksevandring i eksisterende trapp negativt. Hvis vårt tiltak skaper nye problemer for laksens vandring vil vi igangsette avbøtende tiltak. Etablering av en ny fisketrapp kan da bli en konsekvens av dette."

Ad. 3 Laks under kraftstasjonen

"Denne problemstilling er omtalt i konsesjonssøknaden. Vi mener at løsningen på denne problemstillingen er et nært samarbeid mellom de som ivaretar fiskeinteressene og de som ivaretar kraftstasjonens drift. Det har vær praktisert driftsmessig tilpassning for å hjelpe laksen å finne inngangen til fisketrappa."

Ad. 4. Nedvandring av fisk

"I dag praktiseres delvis utsetting av smolt oppstrøms Hellefoss. Dette valg antar vi er et resultat av at smoltens nedvandring går over dam i sammenheng med flom. Problemstillinger knyttet til nedvandring av vinterstøing har ikke vært noe sentralt tema i diskusjoner med fylkesmannen eller andre miljø som ivaretar fiskeinteressene."

Ad. 5. Vannstandsendringer

"Dette forhold er hensyntatt i konsesjonssøknaden."

Ad. 6. Utslipp fra Hellefoss AS

"Vi kan til en viss grad hensynta dette i dagens og fremtidig drift av kraftverkene. Vi mener imidlertid at dette problem, hvis nødvendig, må løses på andre måter."

Ad. 7. Fisket

"Vi forventer at våre tiltak i sum vil være positivt for laksens liv og vandring ved Hellefossen. Hvis det i ettertid viser seg at dette er feil vil selskapet selvsagt søke avbøtende tiltak."

Ad. 8. Overvåking og oppfølgende undersøkelser / 9. Generelle vilkår

"Vi har som vår ambisjon å fremstå som en ansvarsbevist kraftprodusent og vil gjøre nødvendige tiltak for å leve opp til dette. Det er imidlertid retningslinjer for revisjoner av konsesjoner som gir visse føringer for pålegg og kommersielle konsekvenser av dette."

Til høringsuttalelsen fra Hellefoss-Åmot Kultiveringsanlegg og Norges Jeger og Fiskerforbund:

"Sommeren 2008 ble utskifting av sektorluke vest igangsatt. Prosjektet er primært igangsatt for å hensynta fiskeinteressenes ønsker om å bedre regulariteten og redusere vannstandsvariasjonene nedstrøms Hellefoss. Prosjektet er beskrevet i søknaden.

Det er nedlagt mye arbeid for å finne en best mulig løsning og valgte løsninger er et resultat av et nært samarbeid med representanter fra HÅK. Gjennomføringen av prosjektet er godkjent av NVE. Registreringen av oppgående laks gjennomføres fortløpende av HÅK.

Vi har i vår søknad beskrevet hvilke målepunkter som planlegges benyttet fremover og begrunnelsen for dette.

Vannstand oppstrøms Hellefoss vil følge en konsesjonsgitt naturkurve. Av praktiske grunner ønsker vi at denne relaterer til et definert målepunkt rett oppstrøms kraftverket.

Nedstrøms Hellefoss er det primært vannstandsvariasjoner som er av betydning. En oppfølging av dette planlegges gjort ved etablering av et nøytralt målepunkt. Dette for å unngå fremtidige diskusjoner om målepunktets objektivitet og måletekniske kvalitet.

Vi stiller opp på de møter som er nødvendige, men synes møter 2 ganger pr måned høres mye ut.

Noe av grunnlaget og forutsetningene for hele prosjektet er at laksens levevilkår og vandringsmulighet skal forbedres. Hvis noen av våre tiltak medfører at de samlede inntektsmuligheter nedstrøms Hellefossen reduseres må vi finne en løsning på dette.

Vi må samtidig påpeke at prosjektets inntjening er marginalt og at tyngende vilkår kan medføre at prosjektet skrinlegges."

Til høringsuttalelsen fra Hellefoss AS:

"Vi vil selvsagt, etter beste evne forsøke å tilpasse oss papirfabrikkens ønsker. Vi kan naturlig nok ikke tilpasse kraftstasjonens drift utelukkende etter fabrikkens utslipp. Dette problem må søkes løst med andre midler. Vi avviser derfor Trond Lindborgs krav om konsesjonspålegg for kraftverket knyttet til papirfabrikkens fiberutslipp."

Ytterligere høringsuttalelser og kommentarer til disse

Fylkesmannen i Buskerud har i e-post av 25.6.2009 kommet med følgende tilleggsuttalelse:

"(...)

Ålen vil imidlertid kunne bli negativt berørt ved bygging av den nye kraftstasjonen. Dette gjelder bl.a. at større slukevne vil gi færre dager med overløp. Tidligere vannveger (gamle renner etc.) vil derfor kunne få bortfall av vann. Oppvandring av ålefaringer vil derfor kunne bli redusert. Tidligere vannveger vil også kunne bli fjernet fysisk ved utvidelse av dam og inntakskanal. På samme måte som det ble pekt på for bygging av ny kraftstasjon i Embretsfoss, er det derfor viktig at hensynet til opp og nedvandring av ål inkluderes i planleggingen av den nye kraftstasjonen ved Hellefoss. Ålen bør sikres en permanent vandringsveg hvor det er tilstrekkelig vannføring for å sikre oppgang. Det bør også installeres fangkummer hvor ålen eventuelt kan telles og behandles med hensyn på fjerning av G.salaris, før den vandrer videre oppover elva. Når det gjelder voksen ål på nedvandring, må vanninntaket til turbinene sikres på best mulig måte (fysisk, lys etc.) for å redusere tapet av ål i turbinene.

Generelt

Når det gjelder eventuell konsesjon generelt, vil vi understreke betydningen av bl.a. å fastsette fast lokkeflom i forhold til laksetrappa. Dette vil sikre at trappa fortsatt vil være effektiv for oppgang av laks. Også tiltak med hensyn på nedvandring av laksesmolt og vinterstøing må prioriteres for å redusere tap, og dermed opprettholde god laksebestand i elva. Vi er også av den oppfatning at det bør være faste grenser for HRV og LRV på oppstrøms Hellefoss.

Når det gjelder strømningsbilde nedstrøms Hellefoss i forhold til turbinkjøring og lakseoppgang/fiske, vil dette best kunne vurderes etter at kraftstasjonene er kjørt i en periode. Fra forvaltningens side er vi av den oppfatning at strømbilder som sikrer oppgang i laksetrappa, må prioriteres framfor strømregimer som heller favoriserer fisket."

Etter henvendelse fra NVE har fylkesmannen i Buskerud i epost av 3.3.2010 kommet med enda en tilleggsuttalelse:

"Når det gjelder elvemusling, forekommer den i Drammenselva både oppstrøms Hellefoss og nedstrøms Hellefoss. Utbredelse ved selve Hellefoss er ikke nærmere kartlagt. Men det er rimelig sikkert at den finnes på disse strekningene. I den sammenheng er den/vil den bli negativt påvirket av raske vannstandsendringer og tørrlegging av elvebredder."

På grunn av manglende uttalelse fra Buskerud fylkeskommune vedrørende Ullern-mælen tok NVE ny kontakt med fylkeskommunen den 17.2.2010.

Buskerud fylkeskommune har i brev av 23.2.2010 anført følgende:

"Beskrivelsen som følger søknaden viser at Ullern-mælen har vært et kulturminne som utvilsomt må ha hatt høy verneverdi. Fiskeinnretningen her ved Hellefossen var unik, samtidig som den gikk inn i en tradisjon med innretninger for ferskvannsfisk i elver. Her er i dag få fysiske rester etter mælen, og med en så utsatt plassering i elva er det sannsynlig at innretningen har blitt skiftet ut jevnlig.

Vi ser at vi ved et så seint svar har et dårlig utgangspunkt for bevaring av stedet, med de få rester som finnes. Vi ber likevel om at det vurderes om bevaring er mulig. Dersom dette ikke lar seg gjøre, ber vi om Ullern-mælen blir dokumentert med bilder, beskrivelse og oppmåling.

Som alltid når arealplaner omfatter arealer i sjø oversender vi saken til Norsk Sjøfartsmuseum. De blir gjort oppmerksom på at høringsfristen gikk ut i juni 2008."

Norsk maritimt museum har, etter henvendelse fra Buskerud fylkeskommune, kommet med følgende uttalelse i brev av 18.3.2010:

” Norsk Maritimt Museum har undersøkelsesplikt etter Lov om kulturminner § 9. Dette innebærer at tiltak i vann må avklares med Norsk Maritimt Museum før reguleringsplaner, etc. kan godkjennes.

Det er ikke avsatt midler til dokumentasjon av Ullern-Mælen, men dersom finansiering ligger til grunn fra annet hold kan Norsk Maritimt Museum bidra med utstyr og kompetanse til å dokumentere kulturminner under vann. ”

I forbindelse med at utvidelsen av Hellefoss kraftverk kan få betydning for utspeding av utslippene fra Hellefoss AS, har NVE vært i kontakt med Klima og forurensningsdirektoratet (KLIF).

Klima og forurensningsdirektoratet har i epost av 21.5.2010 anført følgende:

”Hellefoss AS har fått skjerpede utslippsgrenser og pålegg om omlegging av utslippspunkt i tillatelse datert 20. april 2009. Tillatelsen ble påklaget 7. mai 2009. På grunn av mulig samarbeid med Øvre Eiker kommune om rensing av avløp ble klagebehandlingen utsatt til bedriften og kommunen konkluderte og er dermed ikke ferdigbehandlet.

Hellefoss kraftverk og Hellefoss AS:

Utvidelsen av Hellefoss kraftverk vil medføre endringer i strømningsforholdene nedstrøms Hellefossen, og det vil i perioder med lavere vannføring gå mindre vann gjennom aggregatene på vestre side av elven, hvor Hellefoss AS har sitt utslippspunkt i dag.

Hellefoss AS har fått pålegg om å endre utslippspunkt på grunn av at dagens utslippspunkt i perioder ikke gir tilfredsstillende fortykning av utslippet og ikke gir god nok innblanding i vannmassene i elva. Dagens utslippspunkt er videre ugunstig ved perioder med stans i turbinene på vestsiden. Hellefoss AS skal legge om utslippspunktet før en eventuell utvidelse av Hellefoss kraftverk er ferdigstilt. Siden en eventuell utvidelse av Hellefoss kraftverk vil endre strømningsforholdene i elva, anser vi det som svært viktig at det er en tett dialog mellom Hellefoss kraftverk og Hellefoss AS og at partene innleder et samarbeid hvor man planlegger og redegjør for hvor et framtidig utslippspunkt bør legges med hensyn til å sikre god innblanding i vannmassene med nåværende og framtidige strømmer fra kraftverket.

Vi forutsetter videre at kraftverket i en eventuell ombyggingsfase sørger for å ta hensyn til utslipp fra Hellefoss AS, slik at det ikke oppstår perioder med for lav vannføring eller omlegging av vannstrømmer som medfører utilfredsstillende fortykning og innblanding av utslippet fra Hellefoss AS.

Hellefoss AS bør inkluderes i en varslingsrutine for eventuell stans eller endringer i vannstrømmene fra kraftverket.

Støy:

Vi slutter oss til Hellefoss kraftverks anmodning om at kommunene revurderer planlagt bruk av ubenyttet areal på østsiden av Hellefossen til boligformål. Vi har ikke detaljert kjennskap til planlagte byggeprosjekter, men påpeker at det har vært en del diskusjon om og klager på støy fra Hellefoss AS hvor naboer på østsiden av Hellefossen har vært eksponert for støy. Bedriften har gjort og gjør, tiltak for å redusere støybelastningen. Vi påpeker at gjeldende støygrenser gjelder for eksisterende bebyggelse. Eventuell ny bebyggelse som blir oppført nærmere bedriften eller mer støyutsatt til, vil ikke omfattes av grensene, og tiltakshaver (kommune eller

boligbygger) vil kunne måtte sørge for støyreduserende tiltak for å oppnå tilfredsstillende støynivå.”

Søkers kommentar til ytterligere høringsuttalelser

Søker har i epost av 4.5.2010 kommentert uttalelsen fra Buskerud fylkeskommune som følger:

”Har i dag hatt en hyggelig samtale med Jørn Jensen. Han er kulturkonsulent i Buskerud Fylkeskommune. Det var han og jeg som i sin tid hadde befaring på Hellefoss. Under befaringen ble det konkludert med at historien rundt Mælen var interessant, få bygningskonstruksjoner er tilbake og de få som er der er av ”nyere” dato. Det er imidlertid mye billedokumentasjon tilgjengelig fra gamle dager. Nils Petter Hobbelstad, Hokksund, er rette mann i den sammenheng. I samarbeid med Buskerud Fylkeskommune vil vi lage billedokumentasjon og foreta oppmåling av eksisterende konstruksjoner før eventuelt anleggsarbeid påbegynnes.”

I annen epost av samme dato har søker kommentert uttalelsen fra Norsk maritimt museum som følger:

”Vi er ikke kjent med at det er noen kulturminner under vann ved Ulleren Mælen, men....

(...)

En tilfredsstillende løsning kan muligens være at vi før en eventuell utbygging:

- *sender ned en dykker for å se etter eventuelle kulturminner*
- *lager en filmdokumentasjon av eventuelle funn*
- *fremlegger denne for Norsk Maritimt Museum*
- *avtaler eventuell konservering eller dokumentasjon av funn med Norsk Maritimt Museum*

Vi kan foreslå at dette settes som et vilkår før eventuell utbygging igangsettes.”

Tilleggssøknad

NVE har mottatt tilleggssøknad, datert 25.2.2010, fra EB Kraftproduksjon AS. Fra søknaden refereres følgende:

”SØKNAD OM MIDLERTIDIG KUNNE DISPONERE OVERVANN TIL Å AVDEMPE RASKE ENDRINGER I UNDERVANNET PÅ HELLEFOSS

Bakgrunn

(...)

Fiske er og har i lang vært en viktig aktivitet i Hellefossen. Som følge av svært aktivt laksefiske nedstrøms Hellefoss, er det sterkt fokus på utviklingen av vannstanden der. Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg (HÅK) har etablert en egen vannstandsmåler ved fiskehytta nedstrøms Hellefossen for selv å kunne følge utviklingen. De mest kritiske situasjonene for levevilkårene til laks og ørret oppstår ved raske fall i vannstanden nedstrøms Hellefoss. I slike situasjoner er det stor risiko for at smolt og yngel strander, i særdeleshet når vannføringen i utgangspunktet er lav.

EB Kraftproduksjon legger ned mye arbeid med å legge til rette for gode levevilkår for laks og ørret, både opp- og nedstrøms Hellefossen. I 2009 ble en av sektorlukene erstattet av en

moderne segmentluke. Et av de viktigste motivene for å gjøre denne investeringen, er at man da har muligheten til raskere å kunne etterfylle vann dersom ett eller flere aggregatutfall skulle finne sted på kraftstasjonen. I dag er altså Hellefoss Kraftverk teknisk utrustet til langt bedre å kunne begrense hurtige fall i vannstanden slik at man unngår stranding av smolt og yngel i situasjoner der aggregater på Hellefoss Kraftstasjon faller ut.

Hellefoss Kraftstasjon har ikke konsesjonsbestemte regulerte vannstander, hvilket innebærer at dette ikke er en søknad om endringer i en manøvreringskonsesjon, men en søknad om midlertidig endring i praktiserende manøvrering på Hellefoss Kraftstasjon.

Utfordringer fremover

Reguleringen av luker og aggregater på Hellefoss Kraftstasjon har prinsipielt én styringsparameter at overvannet holdes stabilt. Det er imidlertid 7 kraftverk mellom Hellefoss og reguleringsmagasinene Krøderen og Tyriffjorden, og i forbindelse med utfall, vedlikeholdsrevisjoner og reguleringer oppstrøms Hellefoss, ser EBK at dette gir seg utslag i relativt raske og til tider radikale endringer helt nede på Hellefoss. Ved fall i overvann reguleres aggregatene i Hellefoss ned for å kompensere for dette. I slike tilfeller blir det da lite vann nedstrøms Hellefoss og dermed stor risiko for stranding av smolt og yngel.

Søknad om tiltak

EBK søker herved om å midlertidig kunne omprogrammere luker og regulator på Hellefoss slik at reguleringer av vannføringen forbi kraftstasjonen også hensyntar endringer i vannstand nedstrøms Hellefoss. I samråd med HÅK ønsker EBK å benytte inntil 0,5 m av overvannet på Hellefoss for å avdempe raske endringer i vannføringer gjennom Hellefoss Kraftstasjon. Dette tilsvarer anslagsvis 500.000 m³ vann. Rent teknisk ønsker vi altså å omprogrammere reguleringsobjekter (luker og regulator) til og hensynta den deriverte av vannstanden nedstrøms Hellefoss slik at vannstanden ikke faller mer enn 5 cm/t inntil man eventuelt har benyttet hele bufferen på ca 500.000 m³.

Potensielle ulemper ved å innføre tiltaket: Tømmerinntaket på Hellefoss Fabrikker vil innenfor korte tidsintervall kunne få redusert mulighet for å hente opp tømmer fra elva.”

Tilleggsøknaden ble sendt på høring til berørte parter, med informasjon om at en eventuell tillatelse til å disponere overvannet som omsøkt alternativt vil kunne gis som en varig tillatelse i forbindelse med en eventuell konsesjon for utvidelse av Hellefoss kraftverk.

Høringsuttalelser til tilleggsøknaden

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til tilleggsøknaden:

Fylkesmannen i Buskerud har i e-post av 8.3.2010 anført følgende:

EB Kraftproduksjon søker om å bruke 50 cm av overvannet ved Hellefoss til å dempe raske fall i vannføring nedstrøms demningen ved utfall i kraftstasjonen. Slike raske fall i vannføring er meget negativt for fisk og vannmiljøet, med stranding av laksunger og tørrlegging av elvebreddene. Fylkesmannen stiller seg derfor positivt til søknaden under forutsetning av at tiltaket ikke medfører vesentlig konflikt med elvemiljøet oppstrøms Hellefoss.

Av saksframstillingen framgår følgende:

Vi viser til brev 8. mars 2010 med søknad fra EB Kraftproduksjon AS om å regulere overvannet ved Hellefoss kraftverk i Øvre Eiker.

Søknaden gjelder mulighet til senke overvannet ved kraftstasjonen i Hellefoss med inntil 50 cm. Hensikten er å redusere negativ effekt på vannmiljøet ved plutselig fall i undervannet. Raske fall i vannstanden og vannføringen nedstrøms Hellefoss skyldes turbinstopp i kraftstasjonen i Hellefoss eller i kraftstasjonene lenger oppover i vassdraget. I slike tilfelle tar det en viss tid før vannet renner over dammen eller til lukene åpnes i Hellefoss. Ved å benytte overvannet vil regulanten kunne hindre at vannstanden nedstrøms Hellefoss synker mer enn 5 cm/time ved slike utfall.

Raske vannstandsendringer i Drammenselva nedstrøms Hellefoss har vært et problem over lang tid. Dette har ført til meget negative effekter på vannmiljøet med stranding av laksunger og rask tørrlegging av elvebreddene. Tiltak som kan redusere denne negative effekten både for fisk og vannmiljøet generelt, er derfor positivt. Viss fallet i vannstanden ikke overskrider 5 cm/time, vil dette bl.a. redusere omfanget av stranding av laksunger.

Det må imidlertid forutsettes at regulering av overvannet innenfor 50 cm, ikke medfører negative effekter oppstrøms Hellefoss, i form av hyppig tørrlegging av stryk, erosjon i elvekantene osv.

Utover dette har Fylkesmannen ingen merknader til omsøkte søknad, sett i lys av at tiltaket anses å få en positiv effekt for vannmiljøet nedstrøms Hellefoss.

Hellefoss AS har i e-post av 7.4.2010 anført følgende:

Vi viser til mottatt kopi av søknad fra Hellefoss Kraft AS til NVE angående endringer i gjeldende reguleringspraksis av overvann ved Hellefoss kraftstasjon og har følgende anmerkninger til søknaden:

- Vi er positivt innstilt til å bidra i et samarbeid der man søker å legge forholdene best mulig til rette for alle parter.*
- Vår ulempe ved en senkning av vannspeilet oppstrøms Hellefoss vil knytte seg til muligheten for å hente tømmer fra elvelageret. Vi har i dag et driftsopplegg hvor man er avhengig av å hente fra eller legge tømmer i elven hver 3-4 time i døgnet. Ved vannspeil lavere enn dagens minstegrense, vil ikke elven være tilgjengelig som lagerplass og man må derfor forsyne fabrikken med tømmer fra landlager ved innleie av tømmerbil. Dette vil medføre en økt kostnad, samt ha negativ effekt på støynivå for nærliggende omgivelser, i værste fall medføre at Hellefoss overskrider pålagte støygrenser og må redusere eller innstille driften i hele eller deler av døgnet.*
- For Hellefoss vil det derfor være avgjørende hvor langt tidsrom senkningen av vannspeilet tillates og hvilken mulighet kraftselskapet har til å varsle Hellefoss før senkningen får ovennevnte konsekvenser. Vi registrerer at det søkes om senkning som følge av utfall og vedlikeholdsrevisjoner og reguleringer oppstrøms Hellefoss uten at det angis i søknaden varigheten av senkningen. Vedlikeholdsrevisjoner og reguleringer oppstrøms vil normalt være planlagte og pågå i en lengre periode og vi kan ikke se at dette vil falle inn under begrepet "raske endringer i undervannet ved Hellefossen".*

Vi ber derfor NVE stille følgende betingelser for å innvilge søknaden:

- Senkningen må være en følge av uforutsette og brå hendelser oppstrøms i vassdraget og der regulanten ikke kan avhjelpe situasjonen ved å endre kjøremønster eller vannføring ved øvrige kraftstasjoner oppstrøms i vassdraget.*

- *Eventuelle merkostnader/ulempesom påføres Hellefoss AS ved senkningen godtgjøres av Hellefoss Kraft AS/EB Kraftproduksjon AS.*
- *Dersom senkningen medfører at Hellefoss AS i korte eller lengre perioder må redusere eller innstille driften må Hellefoss kunne kreve at vannstanden føres tilbake til gjeldende grense så raskt som mulig.*

Åmot og omegn Fiskeforening (ÅOFF) har i e-post av 19.4.2010 anført følgende:

Ang. søknaden om å kunne senke overvannet ved Hellefoss med inntil 50 cm har Åmot og omegn Fiskeforening noen spørsmål ang dette.

- *Hva har dette å si på vannstanden på oversiden av Hellefoss, da vi har dårlig erfaring når det gjelder vannfall fra tidligere år på oversiden, og fiskedød ved slike vannfall?*
- *Det burde være en mer eksakt tid på nedtappingen slik at dette ikke dreier seg om flere dager. Hva menes med antakelig kortvarig?*

(...)

- *Vil det være vann på fisketrappa i Hellefoss til enhver tid selv ved disse vannfallene?*
- *Bekymring for vannfall da det er bedre oppvekst vilkår for ørret og laks på strekningen oversiden Hellefoss.*

Vi mener det bør være en evaluering på dette etter ett eller to år før det gis en varig tillatelse. Dette for å se hvordan dette virker inn på fisket oversiden Hellefoss.

Soya – Hellefoss Grunneierlag A/L har i e-post av 8.4.2010 anført følgende:

Soya – Hellefoss Grunneierlag A/L (SHG) mener at det på nåværende tidspunkt ikke er nok opplysninger om hva dette medfører oppstrøms Hellefoss.

Vi har noen problemstillinger som må tas med:

- *SHG har et bryggeanlegg for utleie og dette vil ved slik vannsenkning ligge på grunn, I slike tilfeller hvem har da erstatningsansvaret for forvoldte skader som kan oppstå både på bryggeanlegget, private bryggeanlegg og båter.*
- *Vi skjønner godt problematikken med strandet og død fisk nedstrøms Hellefoss. Det settes som kjent også yngel på våre strekninger og denne problematikken vil også oppstå her ved rask fall i vannstand*
- *Under laksesesongen midtsommers ved lav vannføring i elva og med rask senkning av vannstanden vil det kunne medføre at vanninntaket til laksetrappa ligge over vannspeilet. Dette vil igjen føre til dødelighet for den laksen som allerede står i laksetrappa.*

SHG er av den mening at flere og mer utfyllende opplysninger må på bordet før en kan ta noen beslutning og foreslår et møte med EB kraft hvor de legger dette frem.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene tilknyttet tilleggsøknaden

Søker har i e-post av 28.4.2010 kommentert høringsuttalelsene som følger:

"Hellefoss kraftverk ble bygget før konsesjonsloven og har derfor ikke en konsesjonsdefinert HRV, LRV, vannspeil eller naturkurve som regulanten er pålagt å manøvrere etter. Vannstanden i inntaksbassenget til Hellefoss kraftverk er primært nivåstyrt med hensyn på

samlet optimal produksjon i Døvikfoss og Hellefoss. Videre er nivået på overvannet i perioder også regulert med hensyn til vedlikehold i vannveien til Hellefoss kraftverk. Detaljert lukestyring, lokkevann og bruk av fisketrapp har blitt utført i samråd med HÅK (Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg).

Kort oppsummert, så eksisterer det ingen konsesjonsdefinert minstegrense for nivået til inntaksbassenget til Hellefoss kraftstasjon, foruten at EB Kraftproduksjon generelt sett har et ansvar om å legge til rette for andre aktiviteter i Drammenselva.

OM TILTAKET

For å avdempe raske endringer i undervannet på Hellefoss forårsaket av vannføringsendringer oppstrøms, må vi benytte oss av overvannsbassenget. Dette var det enighet om på møte mellom HÅK og EB Kraftproduksjon den 19. november 2009. Dette er et kortvarig manøvreringstiltak som vil iverksettes i situasjoner der man uforutsett får bortfall av vann oppstrøms Hellefoss pga stopp i kraftverk eller andre forhold som påvirker vannføringen. I slike tilfeller er det ønskelig å tære på en marginal andel av den betydelige vannmengden som er mellom Døvikfoss og Hellefoss. Hensikten er å avdempe den potensielt raske vannstandsendringen nedstrøms Hellefoss. EB Kraftproduksjon anslår at dette vil kunne forekomme 2 – 8 ganger i løpet av et år, og at ned- og oppreguleringen av vann-nivået oppstrøms Hellefoss vil foregå innenfor en tidsperiode på 1 – 5 timer. Med utgangspunkt i dagens situasjon, informasjon og flere befaringer ved Hellefoss, mener EB Kraftproduksjon at det foreslåtte manøvreringstiltaket vil få særdeles begrenset betydning for berørte parter oppstrøms Hellefoss. Målsettingen er allikevel å utføre betydelige tester før manøvreringstiltaket eventuelt blir iverksatt i reguleringsautomatikken. EB Kraftproduksjon ønsker i den forbindelse å involvere berørte parter i både testopplegg og testresultater.”

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Hellefoss Kraft AS eies av EB Kraftproduksjon (33,4 %), Modum Kraftproduksjon KF (33,3 %) og Øvre Eiker Energi AS (33,3 %). Eierne er lokale, offentlig eide energiselskaper, med lange tradisjoner i kraftproduksjon. Drift av kraftstasjonen ivaretas av EB Kraftproduksjon, som også har driftsansvaret for de andre kraftstasjonene i Drammenselva.

Hellefoss Kraft AS var tidligere del av samme selskap som papirfabrikken Hellefoss AS, men ble skilt ut som eget selskap i 2001. Hellefoss AS er lokalisert til vestsiden av Hellefossen.

Om søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å utvide inntakskanalen til den østre kraftstasjonsbygningen i Hellefoss kraftverk, bygge nye inntaksinstallasjoner for alle aggregatene i den østre kraftstasjonsbygningen, utvide kraftstasjonsbygningen inn mot fossen, og installere to nye aggregater. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av de nye aggregatene med transformatorer og tilkoblingsanlegg, om tillatelse etter forurensningsloven for gjennomføring av tiltaket, og om tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av nødvendig grunn. I en tilleggsøknad innsendt av EB Kraftproduksjon AS, datert 25.2.2010, er det i tillegg søkt om midlertidig tillatelse til å kunne tappe inntaksdammen med inntil 50 cm under normalnivået på kote 7,2, som et ekstraordinært tiltak i tilfelle det er fare for raske senkninger av vannstanden nedstrøms kraftverket. Søker har i e-post til NVE av 4.5.2010 bekreftet at søknaden om ekstraordinær tapping av overvannet skal anses som en søknad om en permanent rett, og som en del av søknaden om utvidelse av Hellefoss kraftverk.

Begrunnelsen for søknaden er at man ønsker bedre utnyttelse av kraftpotensialet i fossen og bedre miljøtilstand i elva. Dagens slukevne ligger på 80 % av midlere vannføring. Med omsøkte utvidelse vil dette øke til 110 %, og årlig produsert kraft vil øke med 18 GWh. Utvidelsen er et ledd i søkers pågående arbeid om å modernisere anlegget, og forventes å øke regulariteten i driften.

Raske senkninger av vannstanden nedstrøms kraftverket, med omfattende stranding og død av smolt og yngel som resultat, har vært et gjentakende problem. Årsaken har enten vært utfall i kraftverket med påfølgende umiddelbar kutting av vannstrømmen, eller sviktende tilsig pga. forhold ved andre kraftanlegg oppstrøms. I tilfelle utfall har det i tillegg tatt lang tid å kompensere den manglende vannstrømmen ved å åpne sektorlukene i dammen, delvis pga. gamle og svært trege luker, og delvis pga. rutinene i kraftverket.

Risikoen for raske senkninger av undervannet er imidlertid blitt lavere pga. bedre overvåkingssystemer og ved at den ene av de to sektorlukene er byttet ut med en moderne og langt raskere segmentluke. De nye turbinene vil ha mulighet til å gå på kontrollert rusing i inntil en halv time, noe som forventes å bedre forholdene ytterligere.

Men disse tiltakene vil ikke nødvendigvis være nok hvis problemet skyldes svikt i tilsiget. Derfor ønsker søker å kunne tappe overvannet med inntil 50 cm under normalnivå på kote 7,2 for å redusere hastigheten på senkningen av vannstanden nedstrøms kraftverket. Det kan kanskje argumenteres for at en slik tapping ligger innenfor den konsesjonsfrie rettighet som kraftverket allerede har. Det er imidlertid på det rene at tappingen bryter med den situasjonen som har vedvart i inntaksdammen i lang tid og at den vil kunne ha betydning for papirfabrikken Hellefoss AS og andre brukere av elva

oppstrøms. På denne bakgrunn mener NVE at søknaden om den ekstraordinære tappingen skal ses som en del av søknaden om utvidelse av kraftverket, slik søker har bedt om.

Beskrivelse av området

Hellefoss kraftverk ligger i Drammenselva, like ved Hokksund i Øvre Eiker kommune. Ved kraftverket passerer elva en naturlig foss, Hellefossen, hvor det er etablert en dam som danner inntaket til kraftverket. Kraftverket utnytter et fall på 5,4 meter mellom inntaksdammen med normal vannstand på kote 7,2 (overvannet), og kulpen nedstrøms kraftverket med midlere vannstand på kote 1,8 (undervannet). Kotehøyder er ifølge NN 1954. Nedbørfeltet til Hellefoss kraftverk er på 16 370 km², som gir et midlere årlig tilsig på 9 618 mill. m³, eller 305 m³/s (beregnet ut fra perioden 1975-2000). Elvas utløp i Drammensfjorden befinner seg 18,5 km nedstrøms kraftverket. På grunn av oppstuvningseffekter blir vannstanden og strømningsforholdene helt opp til kraftverket påvirket av flo og fjære.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Hellefoss kraftverk er det nederste kraftverket i Drammenselva. De nærmeste kraftverkene er Døvikfoss, Embretsfoss, Kaggefoss, Gravfoss og Geithusfoss, som også driftes av EBK Kraftproduksjon. Hellefoss kraftverk er et elvekraftverk, og driften samkjøres med de andre kraftverkene oppstrøms.

Etter etableringen av Holmen Hellefoss AS i 1895 ble fallet i Hellefossen brukt til å skaffe drivkraft til turbindrevne slipeapparater i papirfabrikken på vestsiden av fossen. Kraftverket ble etablert i 1952 med kraftstasjonen på østsiden av fossen. I 1956 ble kraftverket på vestsiden etablert, like inntil papirfabrikken. I 1986 ble den siste slipeturbinen nedlagt, og erstattet av et aggregat som ble en del av kraftverket. Kraftverket har etter dette fem aggregater, der tre aggregater er plassert på vestsiden av fossen fordelt på to kraftstasjonsbygninger, og to aggregater er plassert i kraftstasjonsbygningen på østsiden. Damanlegget har to luker, hvorav en sektorluke og en ny segmentluke installert i 2008 som erstatning for tidligere sektorluke.

Teknisk plan

Kraftstasjon og inntak

De nye aggregatene skal plasseres i en utvidelse av kraftstasjonsbygningen på østsiden av fossen. Kraftstasjonsbygningen vil bli utvidet mot vest, dvs. ut mot fossen. Det eksisterende inntaket er konstruert som en kanal delvis utsprengt i fjell, og er planlagt utvidet i bredden og dybden, for å kunne tilføre nok vann til den utvidete kraftstasjonen. Det er planlagt nye inntaksinstallasjoner for alle turbinene i kraftstasjonsbygning øst, med ny felles varegrind og renskeanordning som vil gi mer effektiv håndtering av grindrensk. De nye aggregatene vil drives av kaplanturbiner som vil kunne kjøres på kontrollert rusing i en periode på inntil 30 minutter. Ved rusing kan turbinene slippe gjennom en vannstrøm tilsvarende 3 ganger normal slukevne.

Elektriske anlegg

Det planlegges etablert en transformator til hvert aggregat, som kobles til eksisterende leveringskabel. Fra kraftstasjonen til distribusjonsnettet vil den nye kraften leveres via eksisterende kraftlinje.

Massetak og deponi

Ved etablering av byggetomt og utvidelse av inntakskanalen må det sprenges ut 15 000 - 20 000 m³ berg. Disse massene har søker foreslått å bruke i en elvepark/laksepark på østsiden av elva nedstrøms kraftverket, eller deponere på annet egnet sted for framtidig bruk. Angående planene om bruk av massene i en elvepark/laksepark vises til partnerskapsavtale mellom søker og Øvre Eiker kommune, datert 3.11.2006. Hvis massene må fraktes ut av området må det antakelig påregnes utgifter til istandsetting av kommunale veier.

Hydrologiske virkninger

Utskiftingen av den ene sektorluka med en ny og mye raskere segmentluke, samt opprustning av teknisk anlegg og bedre varslingsrutiner, har medført at man langt raskere enn tidligere kan sette i verk tiltak i tilfelle utfall i kraftverket eller sviktende tilsig. I tillegg vil de planlagte turbinene kunne kjøres på rusing i opptil 30 minutter, og slippe vann gjennom kraftstasjonen selv om kraftproduksjonen stoppes. Dette vil gi tid til å dirigere vannet gjennom lukene, slik at man unngår å klippe vannstrømmen. Tiltaket vil bidra til å redusere sannsynligheten for raske senkninger av undervannet, med påfølgende stranding av smolt og yngel som resultat.

Planlagt kjøremønster ligner det som brukes i dag. Men utvidelsen vil endre strømningsregimet like nedstrøms Hellefossen ved at mer vann kjøres gjennom kraftstasjonen på østsiden. Dette vil særlig gjøre seg gjeldende når tilsiget synker under kraftverkets samlede slukevne. Da vil vannføringen gjennom kraftstasjon vest trappes trinnvis ned og eventuelt stoppe helt, mens produksjonen vil bli opprettholdt i øst så lenge som mulig, særlig i de nye aggregatene. For å opprettholde vannstrømmen også på vestsiden, har søker foreslått å rette utløpet av turbinene på skrå i forhold til elvas løp, samt å etablere strømledere i elva.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet økningen i gjennomsnittlig kraftproduksjon i Hellefoss kraftverk til ca. 18 GWh, fordelt på 8 GWh vinterproduksjon og 10 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 60 mill. kr (2005-priser). Dette gir en utbyggingspris på 3,3 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Etter planen skal de nye aggregatene plasseres i en utvidelse av kraftstasjonsbygningen på østsiden av fossen. Midlertidige anlegg i byggeperioden planlegges plassert innenfor eksisterende eiendomsgrense for anlegget. I forbindelse med byggingen vil det bli utsprengt i størrelsesorden 15 000 - 20 000 m³ stein. Søker ønsker å bruke dette i en laksepark ved bredden av elva nedstrøms kraftverket eller i et midlertidig deponi. Søker har inngått en partnerskapsavtale med Øvre Eiker kommune der planene om lakseparken skal videreutvikles.

Søker eier det meste av grunnen ved kraftstasjonen, men den planlagte utvidelse berører også en isolert del av en grunneiendom som eies av en privatperson. Det er ikke oppnådd enighet mellom søker og grunneieren om overdragelse av denne grunneiendommen. Søker ønsker derfor at NVE treffer vedtak om ekspropriasjon av denne grunneiendommen.

Fallrettighetene i Hellefossen tilhører søker.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Området er regulert til industriformål. Tilstøtende områder er regulert til boligformål. Utbygging av kraftverket antas ikke å gi noen varig belastning på tilstøtende eiendommer. Støynivået fra kraftstasjonen oppgis av søker å være lavt, og antas å forbli uendret.

Samlet plan (SP)

Et lignende prosjekt som det omsøkte ble plassert i samlet plan kategori II, se St. meld. 53 1986-1987. Prosjektet hadde en planlagt installasjon på 9,4 MW og midlere årsproduksjon på 34 GWh. Prosjektet innebar også en økning av fallhøyden ved å heve overvannet 0,5 m og å senke undervannet med 0,25 eller 0,5 m. Plasseringen i kategori II i SP skyldtes vesentlig de store konsekvensene prosjektet kunne få for fisk og fisket. Særlig fryktet man at senkning av undervannet ved bortsprengning av terskler nedstrøms kraftverket kunne ødelegge laksebestanden.

Det omsøkte prosjektet har en installasjon på 5 MW, og er vesentlig endret i forhold til SP-prosjektet ved at normalnivået på overvannet og undervannet ikke skal endres. Dermed er de uheldige virkningene for fisk og biologisk mangfold i elva betydelig redusert. Det er også en målsetting med prosjektet at kraftverket skal få bedre regularitet, og bedre muligheter til å unngå raske senkninger av undervannet. På denne bakgrunn, samt at prosjektet er under grensen for behandling i SP, mener NVE at det ikke er behov for noen videre behandling i forhold til SP.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Tiltaket er ikke i konflikt med noen verneplaner.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. Tilleggssøknaden, om disponering av overvann, har vært sendt på begrenset høring. NVE var på befaring i området den 25.6.2009 sammen med representanter for søker, kommunen, Fylkesmannen, lokal og nasjonal jeger og fiskerforening og Hellefoss AS (papirfabrikken). Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

Øvre Eiker kommune er positive til utvidelsen av kraftverket men mener at deponering av overskuddsmasser må utredes i forbindelse med konsesjonsbehandlingen, at driften ikke må komme i konflikt med forurensningsloven, at mulighetene for oppgang av anadrom fisk ikke må reduseres, og at fiskeinteressene må sikres reell medvirkning.

Fylkesmannen i Buskerud mener det må settes konsesjonsvilkår som sikrer at myndighetene kan gi pålegg om miljøtiltak og miljøovervåking. Videre anføres spesielt at man må sikre opp- og

nedvandring av fisk og ål, sette i verk tiltak for å unngå at laks blir stående under kraftstasjonen, redusere hendelser med stranding av smolt og yngel nedstrøms kraftverket, ta hensyn til fisket, stille krav om overvåking for å kartlegge eventuelle negative effekter på vannmiljøet, og kjøre kraftverket slik at man unngår økt sedimentering av fiber fra Hellefoss AS. Fylkesmannen stiller seg positiv til bruk av overvannet for å dempe raske senkninger av undervannet, men mener at tiltaket ikke må medføre vesentlig konflikt med elvemiljøet oppstrøms Hellefoss kraftverk.

Buskerud fylkeskommune mener at restene etter Ulleren-mælen primært må tas vare på, og at de i hvert fall må dokumenteres med oppmåling og fotografering. **Norsk maritimt museum** anfører at tiltak i vann må avklares med dem, jf kulturminnelovens § 9.

Klima og forurensningsdirektoratet (Klif) mener at utslippet av spillvann inneholdende fiber fra papirproduksjonen ved Hellefoss AS kan bli påvirket av utvidelsen av Hellefoss kraftverk. Klif påpeker at Hellefoss AS har fått pålegg om å finne ny lokalisering for sitt utslippspunkt, og mener at tiltakshaver og Hellefoss AS må samarbeide om hvor utslippspunktet bør legges for å sikre god innblanding i vannmassene.

Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg (HÅK) mener at oppgang av laks må sikres, at det må etableres tydelige målepunkter for vannstanden i overvannet og undervannet, at det må være jevnlige avklaringsmøter mellom HÅK og tiltakshaver, og at økonomiske tap som følge av ødelagte fiskeplasser må erstattes.

HÅK et en samarbeidsorganisasjon for kultiveringsarbeider i Drammenselva, der de fleste fiske- og grunneierinteressene ved Hellefossen deltar. Det gjelder bl.a. Hellefossen elveeierlag, Østsiden jeger- og fiskeforening (ØJFF), Soya-Hellefoss grunneierlag og Åmot og omegn fiskeforening.

Norges jeger og fiskeforening har innlevert en høringsuttalelse som er likelydende med den fra HÅK.

Åmot og omegn Fiskeforening (ÅOFF) påpeker at områdene oppstrøms Hellefoss kraftverk er viktige oppvekstområder for ørret og laks, og at senkning av overvannet tidligere har medført fiskedød ved stranding. Det kreves at senkningen må være kortvarig. Videre uttrykkes bekymring for at vannet forsvinner fra fisketrappa i Hellefoss. Videre kreves at det utføres en evaluering av ordningen før det gis en varig tillatelse.

Soya – Hellefoss Grunneierlag A/L påpeker at senkning av overvannet kan gjøre skade på lagets og andres bryggeanlegg og båter og skape problemer for lagets utleie av brygge. Videre påpekes at senkningen av overvannet kan medføre minsket tilførsel av vann til laksetrappa ved Hellefossen og dermed økt dødelighet for fisk som står i laksetrappa.

Hellefoss AS har ingen innsigelser til utvidelsen av kraftverket, men påpeker at bedriftens spillvann inneholdende fiber fra papirproduksjonen slippes ut gjennom deres avløpsrør nedstrøms den vestre kraftstasjonen. Ved utvidelsen av kraftverket vil mer av vannet passere på østsiden av fossen. Derfor mener Hellefoss AS at tiltakshaver må få et konsesjonsbelagt ansvar for omlegging av avløpsrøret fra Hellefoss AS til sted i elva der fortyningen og innblandingen av fiberutslippet sikres.

Hellefoss AS er positive til å bruke overvannet til å dempe raske senkninger av undervannet, men påpeker at senket nivå i overvannet kan skape problemer for fabrikkens opphenting av tømmer som lagres i inntaksdammen. Hellefoss AS krever konsesjonsvilkår om at senkningen av overvannet bare kan skje for å kompensere uforutsette og brå hendelser oppstrøms i vassdraget, og der regulanten ikke kan avhjelpe situasjonen ved å endre kjøremønster eller vannføring ved øvrige kraftstasjoner oppstrøms i vassdraget. Videre kreves at eventuelle merkostnader/ulempes som påføres Hellefoss AS

ved senkningen av overvannet godtgjøres av tiltakshaver, samt at Hellefoss AS må kunne kreve at vannstanden føres tilbake til gjeldende grense så raskt som mulig

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor følger en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utvidelsen:

Fordeler

- Tiltaket vil redusere risikoen for stranding og død av smolt og yngel nedstrøms kraftverket, ved at nye aggregater som kan gå på rusing kan minske sannsynligheten for raske senkninger av undervannet i tilfelle utfall i kraftverket eller nettet.
- Energipotensialet i den allerede utbygde Hellefossen vil bli utnyttet bedre, og flomtapet reduseres fra 26 % til 14 %.
- Prosjektet vil gi ca. 18 GWh i ny årlig fornybar energi.
- Utvidelsen er ledd i en større oppgradering av kraftverket, som vil redusere vedlikeholdsbehovet, forenkle løpende drift og bedre sikkerheten for personer som ferdes i og rundt anlegget.
- Tillatelse til å tappe inntaksdammen med inntil 50 cm under kote 7,2 i tilfelle uforutsette og raske reduksjoner i tilsiget, vil også kunne bidra til å redusere sannsynligheten for raske senkninger av undervannet.

Ulemper

- Strømningsregimet nedstrøms kraftverket vil endres som følge av at mer vann vil gå gjennom den østre kraftstasjonen. Dette kan endre hvor fisken står nedstrøms kraftverket, og dermed ha negative konsekvenser for noen av lakseinteressene.
- Minskede vannføring gjennom kraftverket på vestsiden av fossen kan føre til økt avsetning av fiber som slippes ut fra Hellefoss AS (papirfabrikken), pga. mindre utspeding av avløpsvannet. En omlegging av utslippspunktet er imidlertid under planlegging, som følge av pålegg fra Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif). Pålegget er påklaget.
- Hvis utsprengte steinmasser må fraktes bort vil dette kunne medføre større belastninger på det kommunale veisystemet i boligstrøket like ved kraftverket. Lokal plassering kan bli skjemmende for boligområder i nærheten og vil kreve beslag av eiendom som ikke eies av tiltakshaver.
- Tapping av inntaksdammen med inntil 50 cm vil kunne medføre ekstra utgifter og ulemper for driften i Hellefoss AS, skader på brygger og båter, og stranding av smolt og yngel oppstrøms Hellefoss.

NVEs vurdering

Den planlagte utbyggingen gjelder utvidelse av det eksisterende elvekraftverket Hellefoss kraftverk, som utnytter fallet forbi dammen ved Hellefossen. Den østre kraftstasjonen er planlagt utvidet mot vest, for å gi plass til to nye aggregater med kaplan turbiner. De nye aggregatene skal benyttes til grunnlast i kraftverket. Virkningene av inngrepet er hovedsakelige knyttet til overlevelsen av smolt og yngel, til ferskvannsbiologi, og til fiske etter laks og sjøørret.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Utskiftingen av den ene sektorluka med en ny og raskere segmentluke, samt opprustning av teknisk anlegg og bedre varslingsrutiner, har medført at man betydelig raskere enn tidligere kan sette i verk tiltak for å kompensere for rask senkning av undervannet knyttet til utfall i kraftverket eller nettet eller sviktende tilsig til inntaksdammen. Utvidelse av kraftverket med to nye turbiner med mulighet for rusing i inntil 30 minutter, vil ytterligere forbedre disse mulighetene. NVE mener at utvidelsen vil bidra til større regularitet i vannstrømmen forbi kraftverket. Utvidelsen vil endre strømningsregimet like nedstrøms Hellefossen ved at mer vann kjøres gjennom kraftstasjonen på østsiden. Dette vil særlig gjøre seg gjeldende når tilsiget synker under kraftverkets samlede slukevne. NVE legger til grunn at kraftverket kjøres etter de retningslinjer som er beskrevet i søknaden. NVE legger videre til grunn at det skal slippes nødvendig vann i fisketrappa og til lokkeflommer, noe som også er uttrykt i søknaden.

Forurensning

Med de nye aggregatene vil mer av vannet bli styrt gjennom den østre kraftstasjonen, særlig ved lav vannføring i elva. Dette kan medføre dårligere uttyning av spillvannsutslipp inneholdende fiber fra papirproduksjonen ved Hellefoss AS. Fabrikken har fått pålegg fra Klif (som er påklaget) om utslippsreduksjon samt å endre utslippspunktet, men uten at det er angitt nærmere plassering. I høringsuttalelsen fra Klif, datert 20.5.2010, oppfordres tiltakshaver og Hellefoss AS til å innlede et samarbeid hvor man planlegger og redegjør for hvor et framtidig utslippspunkt bør legges med hensyn til å sikre god innblanding i vannmassene med nåværende og framtidige vannstrømmer fra kraftverket. NVE slutter seg til dette.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Det er ikke opplyst om forhold ved utvidelsen som kan medføre endringer i vanntemperatur, isforhold eller lokalklima.

Fisk og ferskvannsbiologi

Stranding av smolt og yngel pga. rask (>5 cm/t) senkning av vannstanden i undervannet har vært et betydelig og tilbakevendende problem nedstrøms Hellefoss kraftverk i mange år. Dette har gått utover rekrutteringen av laks og sjøørret. Hendelsene har oppstått som følge av utfall i kraftverket eller forsyningsnettet, eller ved rask reduksjon i tilsiget til inntaksdammen p.g.a. problemer med kraftverk eller damanlegg oppstrøms i vassdraget. Sannsynligheten for at dette vil skje som følge av utfall anses redusert ved at den nye sektorluken har en mye kortere responstid enn tidligere segmentluken. NVE mener at en utvidelse av kraftverket med nye aggregater som kan ruses, ytterligere vil redusere sannsynligheten for raske senkninger av undervannet ved utfall.

Sannsynligheten for rask senkning av undervannet p.g.a. svikt i tilsiget vil reduseres ettersom kraftverksanleggene oppstrøms blir oppgradert. Men fortsatt vil det en god stund framover kunne oppstå svikt i tilsiget. NVE mener derfor at en mulighet til å fylle på med vann fra inntaksdammen ved å tappe overvannet med inntil 50 cm under normalnivå på kote 7,2 (NN 1954), vil være et viktig tiltak for å unngå stranding av smolt og yngel nedstrøms Hellefoss kraftverk.

Åmot og omegn fiskeforening og Soya-Hellefoss grunneierlag anfører at tapping av overvannet vil kunne medføre stranding av smolt og yngel oppstrøms Hellefoss kraftverk, og at man slik sett kan risikere å flytte problemet oppover vassdraget. NVE mener at en forsiktig og kortvarig tapping av overvannet kan redusere problemet med stranding av smolt og yngel nedstrøms Hellefoss kraftverk.

Dette utgjør et svært viktig område både for fisk og for fiskeinteresser. NVE mener at tappingen ikke bør skje så raskt at det medfører stranding av smolt og yngel oppstrøms kraftverket. Det vises også til at søknaden støttes av Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg, som er samarbeidsorganisasjon for kultiveringsinteressene i Drammenselva, og som driver aktiv oppdrett og utsetting av smolt og yngel. Åmot og omegn fiskeforening og Soya-Hellefoss grunneierlag er blant medlemmene i HÅK.

Ålen, som har status kritisk truet (CR) på den nasjonale rødlista, kan bli negativt påvirket av utvidelsen ved at det blir færre dager med overløp. I tillegg kan man få økt tap av ål ved at mer vann vil gå gjennom turbinene. Fylkesmannen foreslår at ålen hindres fra å komme inn i inntakene ved fysiske stengsler, lys eller annet. Oppvandring av ål forbi dammen kan lettes ved fysiske tiltak. NVE mener at man ved avbøtende tiltak kan bedre ålens muligheter til å passere kraftanlegget, og at dette kan avklares, i samarbeid med fylkesmannen, under godkjenningen av detaljplanene.

Elvemusling, som har rødlistestatus sårbar (VU), finnes ifølge Fylkesmannen i Drammenselva både nedstrøms og oppstrøms Hellefossen. Senkninger av vannstanden og tørrlegging av elvebredder er uheldig for elvemuslingene. NVE mener at pågående oppgradering av luker og overvåkingssystemer, og nye turbiner som kan gå på rusing, vil bedre situasjonen for elvemusling ved større regularitet i vannstrømmen forbi kraftverket og dermed mindre variasjon i vannstanden nedstrøms.

Landskap

Den østre kraftstasjonsbygningen planlegges utvidet mot vest, og inntakskanalen skal utvides i bredden med bortsprenget av 15-20 000 m³ bergmasser. Utvidelse vil skje på områder som i hovedsak er utilgjengelige for allmennheten pga. allerede eksisterende anlegg. NVE mener at endringen av landskapet er av liten betydning i forhold til fordelene ved utvidelsen.

Tiltakshaver har inngått en partnerskapsavtale med Øvre Eiker kommune, datert 3.11.2006, med formål å utrede mulighetene for å bruke sprengmassene i en elvepark/laksepark nedstrøms Hellefossen. Tiltakshaver har ikke framlagt noen konkret plan om plassering av sprengmasser i elva, og NVE har derfor ikke vurdert dette spørsmålet i foreliggende konsesjonssak. NVE vil minne om at plassering av masser i elva må ha tillatelse fra NVE, og at detaljplaner ikke vil bli godkjent av NVE før det er avklart hvor massene skal plasseres. Vi viser ellers til kommentarene til vilkårenes post 5 nedenfor.

Kulturminner

Rester etter et gammelt fangstanlegg for anadrom fisk, kalt "Ulleren-mælen", er fortsatt synlige like ved den østre kraftstasjonsbygningen. Disse ligger mellom kraftstasjonsbygningen og fossen, og er ikke tilgjengelige for allmennheten. Gjennomføring av det omsøkte prosjektet medfører at restene etter Ulleren-mælen må fjernes. Ulleren-mælen var bygget i trevirke, og det antas at anlegget måtte skiftes ut relativt ofte, slik at nåværende rester ikke er særskilt gamle. Ifølge Buskerud fylkeskommune er restene etter Ulleren-mælen i svært dårlig forfatning, men bør registreres og dokumenteres hvis det ikke lar seg gjøre å bevare dem ved en utbygging. NVE forutsetter at restene etter Ulleren-mælen blir dokumentert ved oppmåling og fotografering etter anvisning fra Buskerud fylkeskommune og Norsk Maritimt Museum, før området bygges ned.

Brukerinteresser

Drammenselva regnes som en av de beste lakseelvene i Sør-Norge. Svært mye av laksen og sjøørreten som fanges, tas like nedstrøms Hellefoss kraftverk. Dette har gitt grunnlag for omfattende salg av

fiskekort, og det er følgelig betydelige økonomiske interesser knyttet til dette fisket. Salg av fiskekort administreres av Østsidens jeger- og fiskeforening (ØJFF) på vegne av Hellefoss elveeierlag. Hellefoss elveeierlag er medlem i Hellefoss og Åmot kultiveringsanlegg (HÅK), som både driver oppdrett og utsetting av småfisk. HÅK administrerer også laksetrappa i Hellefossen, der all oppgående fisk registreres før den slippes forbi dammen. NVE mener at den planlagte utvidelsen av kraftverket, samt muligheten til ekstraordinær tapping av overvannet, totalt sett vil forbedre situasjonen for fiskeinteressene ved å minske sannsynligheten for stranding av smolt og yngel nedstrøms Hellefossen.

Soya-Hellefoss grunneierlag har informert om at deres bryggeanlegg, samt andre privatpersoners bryggeanlegg og båter, oppstrøms Hellefossen kraftverk vil kunne bli liggende på land ved senkning av overvannet til 50 cm under normalnivået. Hellefoss AS lagrer tømmer til papirproduksjonen i inntaksdammen, og har informert om at senkning av overvannet vil kunne skape problemer og generere ekstra utgifter ved opphenting av tømmeret. NVE mener på denne bakgrunn av senkningen av overvannet bare skal skje i ekstraordinære tilfeller, og at normalnivået må gjenopprettes så raskt som mulig.

Utvidelsen av kraftverket vil medføre at mer vann vil dirigeres i den østlige delen av fossen, noe som særlig blir merkbart ved lave vannføringer. NVE har i sin vurdering først og fremst lagt vekt på livsforholdene for fisk. Vi mener at ev. endringer i fiskeplassenes egnethet angår privatrettslige forhold.

Oppsummering

Hellefoss kraftverk har pr. i dag en samlet maksimal slukevne på 240 m³/s, som er betydelig mindre enn midlere vannføring på 305 m³/s. Med omsøkte utvidelse vil kraftverkets maksimale slukevne øke til 340 m³/s, som tilsvarer 111 % av midlere vannføring. Dette vil gi en bedre utnyttelse av vannkraftpotensialet i Hellefossen, og øke den årlige kraftproduksjonen med 18 GWh. NVE mener at utvidelsen vil medføre en mer stabil vannstrøm gjennom kraftverket, og dermed en bedre bestandsutvikling for fisk ved å redusere sannsynlighet for stranding og død av smolt og yngel. Dette kan øke den lokale verdiskapningen ved økt salg av fiskekort. Mer stabil vannføring kan også ha positiv effekt på bestanden av elvemusling nedstrøms kraftverket. NVE mener det er tilstrekkelig at restene etter Ulleren-mælen blir dokumentert ved oppmåling og fotografering, og forutsetter at dokumentasjonen vil foregå slik Buskerud fylkekommune anviser. NVE mener at utvidelsen ikke vil medføre inngrep som blir særskilt synlige i landskapet, men forutsetter at bergmassene som må fjernes plasseres i forståelse med Øvre Eiker kommune, og evt. med nødvendige tillatelser fra andre offentlige myndigheter.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Hellefoss Kraft AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til utvidelse av Hellefoss kraftverk med to turbiner som omsøkt. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Forholdet til energiloven

Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av de to nye aggregatene med tilhørende transformatorer, koblingsanlegg og kraftkabler. Tiltakshaver opplyser at man vil bruke allerede eksisterende kabelanlegg for levering av elektrisk kraft fra kraftstasjonen til

distribusjonsnett. Tiltakshaver opplyser videre at dette anlegget har kapasitet til planlagt utvidelse av kraftproduksjonen. Øvre Eiker Nett AS, som er områdekonsesjonær, er forelagt planene om utvidelse av Hellefoss kraftverk, men har ingen kommentarer vedrørende begrensninger i nettet eller andre problemer knyttet til tilkoblingen av de nye aggregatene.

Anleggskonsesjon for installasjoner i kraftverket vil gis i sammenheng med godkjenning av detaljplanene. NVE har ikke gjort en nærmere vurdering av kapasiteten i overliggende nett, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må senest foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4. Samtidig skal dimensjonering for høyspenningsinstallasjoner i kraftverket dokumenteres, som grunnlag for anleggskonsesjon.

Ekspropriasjon av rettigheter

Utvidelsen vil omfatte bygging på en isolert del av gnr/bnr 96/1, som ligger mellom den østre kraftstasjonsbygningen og dammen. Eiendommen eies av Ole Runar Håkestad, Østre Ullernvei 2, 3300 Hokksund. Hellefoss Kraft AS har forsøkt å løse grunneierforholdet ved å tilby grunneieren å innløse eiendommen, men tiltakshaver og grunneieren har ikke klart å oppnå enighet om overdragelsesbeløpet. Derfor er det søkt om ekspropriasjon etter lov om oreigning av fast eiendom (orl.). Grunneieren har i e-post til NVE av 15.4.2010 bekreftet at han er villig til å fravike eiendommen, men at han og tiltakshaver ikke har oppnådd enighet om overdragelsesbeløpet.

Eiendommen består hovedsakelig av bart berg, og kan ikke utnyttes av nåværende eier til noe slags bygningsmessig formål. Den er i praksis ikke tilgjengelig på annen måte enn med båt, eller via anlegg eller bygninger som eies av Hellefoss Kraft AS. Grunneieren har etter det opplyste ingen praktisk eller økonomisk nytte av tomten slik situasjonen er i dag.

NVE finner på denne bakgrunn at en ekspropriasjon "tvillaus er til meir gagn enn skade" og at vilkårene i oreigningsloven § 2 dermed er oppfylt.

NVE gir samtykke til ekspropriasjon av den ovenfor omtalte delen av gårdsnummer 96, bruksnummer 1 i Øvre Eiker kommune, etter oreigningslovens § 2, 1. ledd nr 51, jf. vannressursloven § 51.

Det minnes om at vedtaket om ekspropriasjon faller bort hvis ikke skjønn er begjært innen 1 år etter at vedtaket ble fattet, jf orl. § 16.

Forholdet til forurensningsloven

Hellefoss Kraft AS har søkt om tillatelse etter forurensningsloven for gjennomføring av tiltaket.

NVE kan ikke gi tillatelse til eventuell forurensning i driftsfasen. Dette må avklares med forurensningsmyndigheten. For anleggsperioden må Hellefoss Kraft AS søke fylkesmannen om særskilt tillatelse etter forurensningsloven.

Når det gjelder innblanding i vannmassene av utslipp fra papirfabrikken Hellefoss AS, og betydningen av endring i vannstrømmen som følge av de nye aggregatene i kraftverket, så oppfordrer Klif tiltakshaver og Hellefoss AS til å innlede et samarbeid om plasseringen av det nye utslippspunktet. NVE slutter seg til dette.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Post 1: Konsesjonens varighet. Revisjon

Av hensyn til fisk og de viktige fisketiltakene som utføres i denne delen av vassdraget har flere av høringsinstansene ønsket at konsesjonens vilkår om vannslipping utformes som en prøveordning som skal revurderes etter en viss tid. Konsesjonsvilkår i form av en prøveordning er etter NVEs syn uheldig, bl.a. fordi de store investeringene som utvidelsen av kraftverket representerer krever en viss forutberegnelighet for driften av kraftverket. Men NVE mener også at det er viktig å ta hensyn til den omfattende aktiviteten som årlig skjer for å sikre gode bestander av anadrom fisk i denne delen av vassdraget. På denne bakgrunn mener vi at konsesjonsvilkårene bør kunne revideres jf. vannressursloven § 26, 4. ledd, og at et passende tidsintervall vil være 20 år.

Post 2: Vannslipping

NVE forutsetter at turbinene som skal installeres ved utvidelsen har anordninger som gjør at man unngår å kutte vannstrømmen ved ev. utfall i kraftverket eller nettet.

I ekstraordinære situasjoner der det er alvorlig fare for stranding av smolt og yngel nedstrøms Hellefoss, skal det kunne fylles på med overvann så lenge vannstanden ikke synker under kote 6,7. NVE legger til grunn at slike situasjoner særlig vil kunne skje som resultat av utfall i kraftverk oppstrøms i vassdraget. Tappingen må ikke skje så raskt at den medfører stranding av smolt og yngel oppstrøms kraftverket. Gjenoppretelse av normal vannstand på kote 7,2 i inntaksdammen skal skje så raskt som mulig av hensyn til papirfabrikken Hellefoss AS, berørte grunneier- og fiskeinteresser og andre brukere av elva.

NVE legger til grunn at nødvendig vannmengde slippes i laksetrappa til de aktuelle tider uten krav om kompensasjon for eventuell tapt kraftproduksjon. NVE legger også til grunn at det slippes tilstrekkelig lokkevann over dammen slik at fisken blir ledet mot laksetrappa.

NVE legger også til grunn at tiltakshaver med jevne mellomrom vil ha kommunikasjon om virkningen av tappingen med Hellefoss AS, fiskeinteresser og andre berørte interesser.

Post 5: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer i prosjektet, som utforming av inntaket, støydempning og miljøtilpasning av kraftstasjonen med mer, ligger under denne post.

Tiltakshaver må i samarbeid med Øvre Eiker kommune finne en løsning på plasseringen av utsprengte steinmasser, og det vises her til partnerskapsavtalen av 3.11.2006 som tiltakshaver har inngått med Øvre Eiker kommune.

Post 6: Naturforvaltning

Tiltakshaver må påse at ekstraordinær tapping av overvannet ikke medfører svikt i vanntilførselen til laksetrappen slik at eventuell fisk som står i trappa blir skadelidende. I den grad det er en fare for dette bør tiltakshaver sørge for tiltak som sikrer tilførsel av vann til trappa selv om overvannet står 50 cm under normalvannstanden på kote 7,2.

Fylkesmannen i Buskerud har i høringsuttalelsen av 2.6.2008 anført at tiltakshaver må pålegges å reetablere en tidligere eksisterende fisketrapp på østsiden av fossen hvis dagens fisketrapp ikke fungerer. NVE vil påpeke at slike tiltak kan pålegges av vedkommende myndighet etter denne post.

NVE mener at man ved avbøtende tiltak kan bedre mulighetene for ål, smolt og vinterstøinger til å passere kraftanlegget. Det må videre gjøres tiltak for å motvirke at anadrom fisk blir stående i utløpsvannet under kraftverket. Disse tiltakene kan avklares, i samarbeid med fylkesmannen, under godkjenningen av detaljplanene.

Post 7: Automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at tiltakshaver tar kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Restene etter Ulleren-mælen skal dokumenteres ved oppmåling og fotografering etter anvisning fra Buskerud fylkekommune og Norsk Maritimt Museum.

NVE minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8.

Post 10: Hydrologiske observasjoner, kart m.v.

Vannstanden nedstrøms Hellefoss kraftverk blir i dag målt i en måleanordning etablert av Hellefoss og Åmot kultiveringsanlegg, og tiltakshaver får sine vannstandsdata fra denne måleanordningen. Tiltakshaver må sørge for at vannstanden i overvannet og undervannet måles og registreres kontinuerlig, slik at det kan settes inn mottiltak ved raske senkninger av vannstanden.

Tiltakshaver må sørge for målepunkter der vannstanden klart og tydelig vises, på steder som er tilgjengelig for allmennheten ved inntaksdammen og rett nedstrøms kraftverket. Nærmere plassering og utforming avklares, i samarbeid med fylkesmannen, under godkjenningen av detaljplanene.

Andre merknader

NVE forutsetter at hensiktsmessigheten og utformingen av innretninger for strømstyring nedstrøms de nye turbinene avklares i samråd med Hellefoss AS og berørte grunneiere og rettighetshavere. NVE mener at dette kan avklares under godkjenningen av detaljplanene.

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Hellefoss AS har bedt om at tiltakshaver i vannkraftkonsesjonen blir pålagt å sørge for omlegging av avløpsrøret fra Hellefoss AS. Bakgrunnen er at den omsøkte utvidelsen av kraftverket vil medføre at mer vann blir dirigert gjennom den østlige kraftstasjonen, og at dette ved lave vannføringer i elva vil medføre dårligere utspeding av utslipp fra Hellefoss AS. NVE vil påpeke at Hellefoss AS allerede har mottatt pålegg om å omlegge utslippspunktet til et sted i elva med bedre fortykning i vannmassene, jf pålegg fra Klima og forurensningsdirektoratet (Klif) datert 17.4.2009 (brevet har referanse 2008/133 408/87-096). Hellefoss AS har påklaget vedtaket og klagesaken er utsatt pga. mulig samarbeid mellom Hellefoss AS og Øvre Eiker kommune. Det vises også til høringsuttalelsen til NVE fra Klif datert 20.5.2010, der det anføres at ”Siden en eventuell utvidelse av Hellefoss kraftverk vil endre strømningsforholdene i elva, anser vi det som svært viktig at det er en tett dialog mellom Hellefoss kraftverk og Hellefoss AS og at partene innleder et samarbeid hvor man planlegger og redegjør for hvor et framtidig utslippspunkt bør legges med hensyn til å sikre god innblanding i vannmassene med nåværende og framtidige strømmer fra kraftverket.” NVE slutter seg til dette. Videre mener NVE at

dekning av kostnader ved omlegging av utslippspunktet er et privatrettslig problem som evt. må tas opp direkte med tiltakshaver, jf vannressursloven § 47.

Hellefoss AS anfører også at tiltakshaver pålegges å heve vannstanden i overvannet så raskt som mulig etter en ekstraordinær tapping. NVE finner ikke grunn til å ilegge et slikt vilkår, da tiltakshaver selv vil ha interesse i å heve vannstanden så raskt som mulig for å oppnå optimal ytelse i kraftverket.

Videre anfører Hellefoss AS at tiltakshaver i konsesjonen skal pålegges å erstatte eventuelle merkostnader Hellefoss AS påføres ved at overvannet senkes. NVE mener at dette er et privatrettslig forhold som evt. må løses direkte med tiltakshaver, jf vannressursloven § 47.

Hellefoss og Åmot Kultiveringsanlegg (HÅK) anfører i sin høringsuttalelse, datert 18.6.2008, at en fiskesone like nedenfor det østlige kraftstasjonsbygget, kalt "Kultiveringssonen", vil bli ubrukelig etter utbyggingen. På dette grunnlaget krever de erstatning for utleieinntektene, estimert til NOK 150 000 pr. år. NVE mener at dette er et privatrettslig forhold som evt. må løses direkte med tiltakshaver, jf vannressursloven § 47.

Soya-Hellefoss grunneierlag har i brev til NVE, datert 8.4.2010, påpekt at det kan oppstå skader på brygger og båter som skyldes senkning av overvannet ved Hellefoss. NVE mener at dette er et privatrettslig forhold som evt. må løses direkte med tiltakshaver, jf vannressursloven § 47.